

Човек звани Миле

Када сам пре две недеље писао текст „Битка за Републику Српску“ наравно да сам имао свест о важности ове теме и да сам о томе поседовао и „одређена сазнања“. Али признајем да нисам знао да ће се ствар баш тако брзо и баш толико закувати. Борба за интересе српског народа у БиХ и даље остаје политички маратон – али ће се, изгледа, његове поједине деонице морати савладавати у много јачем, такорећи, спринтерском ритму.

Политика је увек ствар колективитета, али једно име се данас несумњиво издваја као симбол новог буђења и борбе за политички опстанак српског елемента са друге стране Дрине. Утолико је индикативније и комичније што је Милорад Додик месецима и годинама уназад од српског патриотског „мејнстрима“ доживљаван и третиран као „издајник“ и петоколонаш. Томе је, делом, допринео његов први премијерски мандат, у тандему са Биљаном Плавшић, али много више његово често дружење са Борисом Тадићем и подршка коју су у кампањама један другом пружали. Због тога га напосто нису подносили у турбо-патриотским круговима, а његов третман у неким, наводно, патриотским гласилима и форумима до скоро једва да је био мало бољи од онога који је имао у сарајевским медијима.

Мало се ко базирао на Додиково објашњење да је, независно од личних симпатија, његова обавеза да негује најбоље могуће односе са сваким оним ко држи власт у Србији. У том смислу, без обзира на то што је највећи број поменутих оптужби на његов рачун долазио баш из окружења бившег премијера, Додик није пропуштао да истакне ни велику улогу Војислава Коштунице на унапређењу веза између Србије и Српске. Упадљиво, упорно и понекад готово мазохистички тврдоглаво, матицу („мајку Србију“) и позицију званичног Београда није хтео јавно да критикује чак ни онда када је било више него очигледно (односи са Турском, продаја Телекома...) да се са неким стварима дубоко не слаже.

С друге стране, у Србији је годинама неопазнице пролазила чињеница да су најкрупнији уступци учињени и да је највише надлежности са РС на централне институције пренето током владавине различитих СДС-гарнитура, које су, додуше – и то треба рећи – увек биле под посебном паском и притиском међународних фактора. Када је Додик други пут дошао на место премијера, РС је већ била остала без војске, већине националних симбола и значајних фискалних прихода, а био је у одмаклој фази и процес укидања (под фирмом „реформе“) ентитетске полиције. Све је то сада заустављено, и први пут се из уста једног српског званичника чуло да „БиХ може да опстане једино уколико се врати слову изворног Дејтона“, то јест, уколико се одустане од амбиције да се од ње прави унитарна држава. Убудуће ће то говорити многи – али Миле је то први рекао јасно и гласно.

Али, свеједно, с обзиром на то да се његова појава није уклапала у постојећу, прилично натегнуту поделу улога на београдској политичкој сцени, Додик се све до скоро нигде није нарочито добро котирао. (Сем код „обичног“ народа, али се он – осим у ретким, ванредним случајевима, у какве избори некада спадају, а некада не – обично најмање пита.) Код „патриота“ му је, сем поменуте везе са Тадићем, хендикеп било непрекидно залагање за „компромис“, као и чврст став да сви оптужени треба да се предају Хашком трибуналу, а за београдске „грађанисте“ је, опет, био превише „сиров“ и превише заокупљен причом о националним интересима и опстанку РС. Срећом, Република Српска има сувише много озбиљних проблема да би се њени бирачи претерано освртали на пулс београдске политичке чаршије, тако да је Додик, упркос економској кризи и нападима, а на ужас званичног Сарајева и Брисела, прошле године убедљиво обновио свој мандат и учврстио позиције у РС.

Интересантно је и поучно да је Додик својевремено био нападан због тога што је подржавао Дејтонски споразум (а пре тога и Венс-Овенов план) онда када су тај споразум нападали скоро сви у Републици Српској, као и добар део тадашње опозиције у Републици Србији. А сада се за тај Дејтонски споразум и његово „слово“ грчевито држимо и он се, не без разлога, данас квалификује као један од малобројних српских националних успеха у последњих пола века.

Такође, веома нетипично за српске политичке прилике, Додик је више пута пружао руку главним политичким ривалима. Још пре избора је СДС-у понудио постизборни договор о заједничком наступу према Сарајеву и „међународној заједници“ и то је после избора реализовао. А од понуде није одступио ни онда када су га ти којима је пружио руку, директно или преко својих медија и аналитичара, и овде и тамо, прозивали као „криминалца“, односно, „кукавичје јаје“ и „прикривеног издајника“ који „обмањује бираче“ и Републику Српску „на мала врата увлачи у НАТО“.

Наравно да је читава ствар и даље врло неизвесна и наравно да није лако ходати по оштрици ножа као што то чини актуелно руководство Републике Српске. Али неке ствари су већ учињене и неће се моћи лако вратити на старо. Додик је повратио увелико уздрмано самопоуздање српском народу са друге стране Дрине. С тим у вези, и не мање важно, разбио је страх који се био раширио у редовима српских политичара и јавности у РС, и показао да „међународни представници“ нису ни свемоћни ни безгрешни, и да постоје начини да им се парира и супротстави.

Када је Додик показао чврстину и када је смогао храбрости да одбије Бутмирски уставни пакет, када је запретио референдумом, када је јавно рекао да „не воли Босну“ и изјавио да он, додуше, јесте за Европу, али да „Европа није једина алтернатива“, не само да га нису аутоматски сменили, као неке његове претходнике и за много мање „грехе“, него му сада нуде разне компромисне предлоге, предлажу разговоре о реформи Бе-Ха судства, а чак је и Валентин Инцко привремено одложио своје већ најављене казнене мере. (Узгред, када се ови наши већ са њим толико друже и сликају, како то да се од њега нису бар мало опелцовали?!)

Зато, имајући све на уму, овога пута заиста није обична фраза уколико кажемо да је „Милорад Додик већ победио“. Односно, да је, у најмању руку, показао на пут којим се, у овом и оваквом свету, до успеха једино може стићи. Па, нек изволи, ко умије – и ко смије.